

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษา และข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง “การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน ศึกษาพื้นที่ บ้านฝิ่งท่า หมู่ 5 ตำบลวังก้ง อำเภอบราหารบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์” ผู้ศึกษาแบ่งหัวข้อการสรุปได้ ดังนี้

1. สรุปผลการศึกษา

1.1 รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน

1.2 ผลกระทบจากการจัดการท่องเที่ยวของชุมชน

1.3 การมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวของชุมชน

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษา

สรุปผลการศึกษา

1. รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน

ชมรมท่องเที่ยวเชิงเกษตรเพื่อการอนุรักษ์ บ้านฝิ่งท่า พัฒนามาจากกลุ่มอนุรักษ์ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมของหมู่บ้าน ซึ่งเกิดจากความคิดเห็น และการรวมกลุ่มกันเองของชาวบ้าน และเพื่อให้การอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ประสบความสำเร็จ จึงได้พัฒนารูปแบบเป็นการท่องเที่ยว เพื่อให้เกิดผลประโยชน์แก่คนในชุมชน และนำมาซึ่ง แรงจูงใจในการให้ความร่วมมืออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมของชาวบ้าน การจัดโครงสร้าง และการดำเนินงานของชมรมท่องเที่ยวเชิงเกษตรเพื่อการอนุรักษ์บ้านฝิ่งท่า จะมีลักษณะเรียบง่าย ไม่มีโครงสร้างที่ซับซ้อน เพื่อให้เข้าใจได้ง่าย และเกิดความโปร่งใส อันจะนำไปสู่การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆของชมรม

การบริหารงานของชมรม เป็นการบริหารงานแบบแยกกัน ตามแต่ละกิจกรรม และดำเนินการโดยผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรง เช่น กิจกรรมเรือล่องแม่น้ำปราณ ก็จะมีเฉพาะเจ้าของเรือที่นำเรือมาให้บริการ ที่จะมีส่วนร่วมสำคัญในการบริหารจัดการ กิจกรรมที่พัก Home Stay หรือ อุทยานวังมัจฉา มีการระดมทุนเป็นหุ้น และจ่ายเงินปันผลตามจำนวนหุ้นใน

แต่ละปี การบริหารงานในส่วนนี้ จะบริหารงานโดยลุงประจักษ์ หัวใจเพชร ซึ่งเป็นผู้ประสานงานกิจกรรมของชมรม และมีการจัดบันทึกผลการดำเนินงานร่วมกับเหรียญกษาปณ์ของชมรม เพื่อความโปร่งใสในการตรวจสอบ

กิจกรรมที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวมากที่สุด คือกิจกรรมล่องเรือชมแม่น้ำปรางค์ ซึ่งชาวบ้านที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมล่องเรือ มีจำนวนน้อย คือ มีเพียง เจ้าของเรือที่นำเรือมาให้บริการ แต่ก็เป็นส่วนสำคัญในการช่วยอนุรักษ์ นก และปลาในเขตอนุรักษณ์ของหมู่บ้าน เนื่องจากจะเป็นชาวบ้านที่อยู่ติดแม่น้ำ มีเรือเป็นของตัวเอง และนำเรือมาให้บริการนักท่องเที่ยว

กิจกรรมอุทยานวังมัจฉา หรือ การขายอาหารปลา และกิจกรรมที่ฝึกโฮมสเตย์ของหมู่บ้าน มีลักษณะในการดำเนินการคล้ายๆ กัน คือ การระดมทุน จะระดมทุนจากชาวบ้าน หุ่นละ 100 บาท และจัดสรรผลประโยชน์จากการจัดการท่องเที่ยว ตามจำนวนหุ้น การดำเนินการต่างๆ จะให้ผู้ประสานงานของชมรมเป็นผู้จัดบันทึกและดำเนินการจัดการต่างๆ ทั้งการรับนักท่องเที่ยว การดูแลจัดเตรียมสถานที่ ต่างๆ มีการจัดบันทึกบัญชี รายรับรายจ่าย และแสดงผลการดำเนินการอย่างชัดเจน

ซึ่งกิจกรรมของชมรมได้ก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนในมิติต่างๆ ดังนี้

1. มิติ ด้านสิ่งแวดล้อม เนื่องจากชาวบ้าน จะได้รับผลประโยชน์ โดยตรง จากการจัดการท่องเที่ยว ซึ่ง มีความอุดมสมบูรณ์ ของทรัพยากร และสิ่งแวดล้อม
2. มิติ ด้านสังคม และการเมือง มีการประชุม ปรึกษาหารือ และมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารกิจการของชุมชนด้วยตนเอง
3. มิติ ด้านเศรษฐกิจ ทำให้เกิดอาชีพเสริม สร้างรายได้ให้ชุมชน มีการรวมทุนกันจากคนภายในชุมชนเอง ทำให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของกิจการต่างๆ และให้ความร่วมมือช่วยเหลือ ให้กิจกรรม ประสบความสำเร็จทางเศรษฐกิจได้ต่อไป

2. ผลกระทบจากการจัดการท่องเที่ยวของชุมชน

การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน ของชมรมท่องเที่ยวเชิงเกษตรเพื่อการอนุรักษ์บ้านฝั่งท่า มีผลกระทบต่อชุมชนด้านต่างๆดังนี้

2.1 ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ

ชาวบ้านมีรายได้เสริมจากการจัดการท่องเที่ยว ทั้งกลุ่มที่นำเรือมาให้บริการนักท่องเที่ยว และการร่วมลงทุนในกิจกรรมต่างๆของชมรม ทั้งอุทยานวังมัจฉา และที่พักโฮมสเตย์ของหมู่บ้าน ที่ผ่านมา จากผลประกอบการมีกำไร สามารถปันผลให้แก่สมาชิกได้ทุกปี

2.2 ผลกระทบด้านสังคม

การจัดการท่องเที่ยว ทำให้มีผู้คนให้ความสนใจในชุมชน และเดินทางเข้ามาศึกษาดูงาน และท่องเที่ยวในชุมชนมากขึ้น สร้างความภาคภูมิใจให้กับชาวบ้านในพื้นที่ ที่ได้มีส่วนร่วมช่วยกันในการอนุรักษ์สัตว์ป่าและสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติ แม้ในช่วงแรกๆตั้งแต่เริ่มทำการอนุรักษ์ จะมีปัญหาบ้าง แต่ก็ไม่เคยเกิดเหตุขัดแย้งรุนแรง เนื่องจากกลุ่มอนุรักษ์และ คณะกรรมการฝ่ายต่างๆของหมู่บ้าน ใช้วิธีเจรจา พูดคุย ขอร้อง และทำความเข้าใจเป็นหลัก รวมถึง มีการหารือ กันอย่างจริงจัง ในที่ประชุมของหมู่บ้านตลอดมา

นอกจากนี้ การจัดการท่องเที่ยว ยังทำให้คนที่อาศัยในหมู่บ้าน ซึ่งส่วนมากเป็นผู้สูงอายุ รู้สึกมีคุณค่า ได้ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ มีการพบปะ พูดคุยกันในเรื่องการดำเนินการต่างๆของชมรม สร้างความสัมพันธ์อันดีให้กับคนในหมู่บ้าน

2.3 ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม

เมื่อมีการจัดการท่องเที่ยวในหมู่บ้าน ชาวบ้าน ได้ให้ความสำคัญแก่การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมากขึ้น เนื่องจากมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบผลของสิ่งแวดล้อม รวมถึง การได้รับการสนับสนุน จากหน่วยงานราชการในการให้ความรู้ในด้านการอนุรักษ์ ต่างๆ ปัจจุบันแม้ว่าจะมีนักท่องเที่ยว เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในหมู่บ้านมากขึ้น แต่ก็ยังไม่เกิดปัญหามลภาวะ หรือปัญหาสิ่งแวดล้อมจากการจัดการท่องเที่ยว เนื่องจากนักท่องเที่ยวส่วนมากใช้เวลาอยู่ในหมู่บ้านไม่นาน และนักท่องเที่ยวที่เข้ามาพักที่พักรัก โฮมสเตย์ของหมู่บ้าน ยังมีจำนวนน้อย มลภาวะที่เกิดจึงไม่เกินความสามารถในการจัดการของธรรมชาติ และการดำเนินการของชุมชน

3. การมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวของชุมชน

การจัดการท่องเที่ยว โดยชุมชน ของชมรมท่องเที่ยวเชิงเกษตร เพื่อการอนุรักษ์ ได้เปิดโอกาสให้คนในชุมชน ได้เข้ามามีส่วนร่วมในทุกๆขั้นตอน ตั้งแต่เริ่มแรกที่คนในชุมชน

จำนวนหนึ่งเห็นว่าการใช้ยาฆ่าแมลงเป็นปัญหาของเกษตรกร และได้ร่วมกันคิดหาวิธีแก้ไข ปัญหาโดยการอนุรักษ์พื้นที่บ้าน และสัตว์กินแมลงต่างๆ จนกลายเป็นหมู่บ้านอนุรักษ์พันธุ์ สัตว์ป่า ในระยะแรกเริ่มนี้ ต้องถือว่าเป็นการให้ความร่วมมือ และดำเนินการโดยคนในชุมชน เองทั้งสิ้น เพราะไม่ได้มีหน่วยงานต่างๆภายนอกให้การสนับสนุน หรือนำเสนอแนวความคิด ริเริ่มแต่อย่างใด จนกระทั่งชุมชนมีความคิดริเริ่มเอง ที่จะพัฒนาต่อยอดการอนุรักษ์ธรรมชาติ ให้เกิดผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจเพื่อความยั่งยืนในการอนุรักษ์ เป็นการจัดการท่องเที่ยวโดย ชุมชน

รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวของชุมชน ก็ได้ให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการคิด และกำหนดกิจกรรม รวมถึงวางแผนการใช้ทรัพยากรการท่องเที่ยวเอง การระดมทุนเพื่อจัด กิจกรรม ก็เป็นการระดมทุนจากคนในชุมชน ทำให้เกิดการติดตามผล ให้ความสนใจและ ความร่วมมือในกิจกรรมต่างๆของชมรมเป็นอย่างดี การรับผิดชอบผลประโยชน์ คนในชุมชน ก็มีส่วนร่วมในการกำหนดกฎเกณฑ์ในการจัดสรรผลประโยชน์ตามสัดส่วนที่ได้มีการระดม ทุนไป เป็นการกระจายรายได้ให้แก่คนในชุมชน และมีทุนหมุนเวียนในการดูแลรักษา ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมของชุมชน และก่อให้เกิดความภาคภูมิใจในชุมชนของ ตนเองอีกด้วย

การจัดสรรผลประโยชน์ ชาวบ้านจะมีส่วนร่วมได้รับผลประโยชน์จากการร่วม กิจกรรมจัดการท่องเที่ยวของชุมชนโดยตรง เป็นเงินปันผลและค่าตอบแทน แต่จะจำกัดอยู่ เฉพาะส่วนที่ร่วมลงทุนหรือดำเนินการเท่านั้น

ข้อเสนอแนะในการศึกษา

1. ข้อเสนอแนะต่อชุมชน

1.1 ควรให้มีโครงสร้างการบริหารงานที่เป็นระบบ มีหน้าที่รับผิดชอบที่ชัดเจน เนื่องจากปัจจุบัน การดำเนินงานต่างๆ อาศัยผู้ประสานงานของชมรมฯ และผู้ช่วยอีกจำนวน

ไม่มากนัก แม้ชาวบ้านจะมีส่วนร่วมจากการประชุม เสนอความคิดเห็น และการลงมือปฏิบัติงาน แต่ในอนาคต หากไม่มีผู้ประสานงานกิจกรรมต่างของชมรม อาจจะไม่ประสบความสำเร็จในการดำเนินงานได้

1.2 ควรเพิ่มกิจกรรมต่างๆที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยว จัดให้มีร้านอาหาร หรือร้านขายของที่ระลึกขึ้น เพื่อให้นักท่องเที่ยวที่เข้ามาพัก และเข้ามาท่องเที่ยวในชุมชน ได้อุดหนุนสินค้า และผลิตภัณฑ์ต่างๆของชุมชน รวมทั้งอาจเป็นปัจจัยที่ทำให้นักท่องเที่ยวพักอยู่ในหมู่บ้านนานขึ้น และมีการใช้จ่ายมากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษา ปัจจัย ที่จะทำให้การท่องเที่ยวได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยว และประสบความสำเร็จในด้านการสร้างความยั่งยืนของการพัฒนาแก่ชุมชน

2.2 ควรมีการศึกษา ถึงประสิทธิภาพของการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน

2.3 ควรมีการศึกษา ถึงบทบาทของภาครัฐในการให้การสนับสนุนการจัดการท่องเที่ยวของชุมชน

ชำนาญการหอสมุด